

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРООНЫ
ДАРГЫН ТУШААЛ

2022 оны 10 сарын 24 өдөр

Дугаар А/174

Улаанбаатар хот

Статистикийн бизнес регистрийг хөтлөх,
ашиглах журам шинэчлэн батлах тухай

Статистикийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1 дүгээр заалтыг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Статистикийн бизнес регистрийг хөтлөх, ашиглах журам”-ыг хавсралтаар шинэчлэн баталж, 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдсүгэй.

2. Батлагдсан журмын дагуу статистикийн бизнес регистрийн өгөгдлийн сангийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, удирдлага зохион байгуулалт, нэгдсэн арга зүйгээр хангаж ажиллахыг Тооллого, өгөгдлийн шинжилгээний газар (Ш.Ариунболд)-т, журмыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллахыг Үндэсний статистикийн хороо, аймаг, нийслэл, дүүргийн статистикийн газар хэлтсийн нийт ажилтан, албан хаагчдад тус тус үүрэг болгосугай.

3. Журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Дотоод аудит, эрсдэлийн удирдлагын газар (Ч.Баянчимэг)-т үүрэг болгосугай.

4. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2018 оны А/53 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Статистикийн бизнес регистрийг хөтлөх, ашиглахад баримтлах журам”-ыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

Б.БАТДАВАА

142623101044

Үндэсний статистикийн хорооны даргын
2022 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн
A/174 дугаар тушаалын хавсралт

СТАТИСТИКИЙН БИЗНЕС РЕГИСТРИЙГ ХӨТЛӨХ, АШИГЛАХ ЖУРАМ

НЭГ.НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1.Энэ журмаар бизнес регистрийн өгөгдлийн сан (цаашид “БРӨС” гэх)-г байгуулах, хөтлөх, төвлөрүүлж бүрдүүлэхэд арга зүй, удирдлагаар хангах, өгөгдөл, мэдээллийн бусад эх үүсвэртэй уялдуулах, дүн шинжилгээ хийх, мэдээлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.

1.2.Үндэсний статистикийн хороо, аймаг, нийслэлийн статистикийн хэлтэс, газар, тэдгээрийн ажилтан нь аж ахуйн нэгж, байгууллага (цаашид “ААНБ” гэх), хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч (цаашид “ХХЭ” гэх)-ээс статистикийн өгөгдөл, мэдээллийг хүлээн авах, БРӨС-г бүрдүүлэх, өгөгдөл, мэдээллийн чанарыг хангах, шинэчилж баяжуулах, хэрэглэгчдэд мэдээллээр үйлчлэх, нууцлал, аюулгүй байдлыг хангахад энэ журмыг мөрдөнө.

1.3.БРӨС-г Үндэсний статистикийн хорооны даргын тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүртгэлийн мэдээ /цаашид “БР-1” гэх/, “Бизнес регистрийг байгуулах аргачлал”, “Бизнес регистрийг хөтлөх, баяжуулах гарын авлага”-ын дагуу хөтөлнө.

1.4.Энэхүү журам нь дараах хууль тогтоомж, заавар, дүрэм, журамтай нийцсэн байна.

- Статистикийн тухай хууль;
- Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль;
- Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль;
- Байгууллагын нууцын тухай хууль;
- Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль;
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль;
- Кибер аюулгүй байдлын тухай хууль;
- Засгийн газрын 2017 оны 246 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Төрийн болон албаны нууцыг хамгаалах нийтлэг журам”;
- Засгийн газрын 2022 оны 196 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Үндсэн системийн үйл ажиллагааг зохицуулах, систем ашиглаж үйлчилгээ үзүүлэх, мэдээлэл солилцох журам”;
- Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2017 оны A/221 дүгээр тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Албаны нууцыг хамгаалах журам”;
- Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2019 оны A/106 дугаар тушаалын хавсралтаар баталсан “Мэдээллийн аюулгүй байдлын журам”;
- Бусад холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журам, стандарт.

1.5.БРӨС-д ашиглаж буй ангилал, код нь олон улс болон үндэсний хэмжээнд мөрдөж буй стандарт ангилал, кодтой нийцсэн байна.

ХОЁР.НЭР ТОМЬЁОНЫ ТОДОРХОЙЛОЛТ

2.1.Энэ журамд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

2.1.1.“бизнес регистрийн өгөгдлийн сан” гэж аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр, хаяг, регистрийн дугаар, хөрөнгө, орлого, үндсэн хөрөнгийн хэмжээ, ажиллагчдын тоо, цалин, үйл ажиллагааны чиглэл зэрэг үзүүлэлтийг багтаасан өгөгдлийн санг;

2.1.2.“мэдээлэл бүрдүүлэх” гэж орон нутгийн статистикийн газар, хэлтэс нь батлагдсан маягтын дагуу ААНБ-аас өгөгдөл, мэдээллийг цуглуулах, БРӨС-д оруулах үйл ажиллагааг;

2.1.3.“мэдээлэл боловсруулах” гэж БРӨС-ийн үзүүлэлтүүдийг шалгаж, бусад өгөгдөл, мэдээлэлтэй уялдуулж, тайлан, мэдээлэл гаргах, хяналт тавихыг;

2.1.4.“статистикийн мэдээлэгч” гэдгийг Статистикийн тухай хуульд зааснаар;

2.1.5.“хөдөлгөөнт бүртгэл (Live register)” гэж ААНБ-ын өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг байнга тусгаж байх статистикийн нэгжийн сан буюу статистикийн нэгжийн жагсаалтыг;

2.1.6.“царцаасан хүрээ (Frozen frame)” гэж тайлант хугацаанд хадгалсан жагсаалтыг;

2.1.7.“захиргааны өгөгдөл” гэж захиргаа, хууль, татварын зорилгоор бий болгосон тухайн нутаг дэвсгэр дэх аж ахуйн нэгж, байгууллагыг байнга бүртгэж, шинэчилдэг захиргааны байгууллагын хөтөлдөг өгөгдлийг.

ГУРАВ.МЭДЭЭЛЛИЙН САНГ ХАРИУЦАГЧ ТАЛУУД

3.1.БРӨС-г бүрдүүлэх, боловсруулах, хяналт тавих, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах, ашиглах эрх бүхий этгээд (цаашид “хариуцагч” гэх)-ийг дараах байдлаар ангилна.

3.1.1.Үндэсний хариуцагч нь БРӨС-ийн бүх түвшинд хандах эрх бүхий Үндэсний статистикийн хорооны хариуцсан нэгж, мэдээллийн технологи хариуцсан нэгжийн ажилтан байна.

3.1.2.Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагч нь БРӨС-ийн аймаг, нийслэл, дүүргийн түвшинд хандах эрх бүхий орон нутгийн статистикийн газар, хэлтсийн бүх ажилтан байна. Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагч бүр нь мэдээллийн санд нэвтрэх эрхтэй байна.

3.1.3.Бусад хариуцагч нь Үндэсний статистикийн хорооны салбарын статистикийн мэдээ хариуцсан ажилтан байна.

ДӨРӨВ.ҮНДЭСНИЙ ХАРИУЦАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

4.1.Үндэсний хариуцагч дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1.БРӨС-ийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, удирдлага зохион байгуулалт, нэгдсэн арга зүйгээр хангаж ажиллана.

4.1.2.Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн байгууллагын Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн өгөгдлийн санд өөрчлөн зохион байгуулагдсан, татан буугдсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, салбар нэгж, төлөөлөгчийн газрын мэдээллийг өөрчлөгдсөнөөс хойш 14 хоногт багтаан БРӨС-д тусгана.

4.1.3.Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагчийн БР-1 мэдээний программд оруулсан аж ахуйн нэгж, байгууллагын мэдээллийг нягтлан шалгаж, БРӨС-д оруулна.

4.1.4.Эдийн засаг, нийгмийн статистикийн сар, улирал, жилийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын мэдээ, тайланд хамрагдсан ААНБ-ын мэдээллийг харьцуулан шалгаж, зөрүүтэй тохиолдолд үйл ажиллагаа эрхлэлтийн байдал, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллыг БРӨС-д засварлана.

4.1.5.Тооллогод хамрагдсан ААНБ, салбар нэгж, ХХЭ-ийн мэдээллийг тооллого явагдаж дууссанаас хойш 10 сарын дотор БРӨС-д засварлана.

4.1.6.БРӨС-ийн өгөгдөл, мэдээллийг шалгаж, алдаатай, дутуу, уялдаагүй мэдээллийг аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагчид залруулга хийлгэхээр буцаах эсвэл ААНБ-аас тодруулж, өөрчлөлтийг тусгана.

4.1.7.Төрийн бусад байгууллагын мэдээлэлд тулгуурлан өөрчлөлт, шинэчлэлтийг сар, улирал, жил бүр БРӨС-д хийнэ (журмын хавсралт).

4.1.8.БРӨС-д бүртгэгдсэн ААНБ, салбар нэгж, ХХЭ-ийн мэдээлэл нь статистикийн мэдээ, захиргааны өгөгдөл, мэдээллээс зөрсөн тохиолдолд мэдээлэгчээс тодруулга хийж, баримтжуулан мэдээлэлд залруулга хийнэ.

4.1.9.Статистикийн мэдээ, татвар, санхүү, нийгмийн даатгалын тайланд хамрагдаагүй, БРӨС-д сүүлийн 2 жил дараалан үйл ажиллагаа эхлээгүй, түр зогссон шалтгаантай ААНБ-аас тодруулга хийх хуваарийг улирал бүрийн эхний сарын 5-ны өдрийн дотор аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагчид хүргүүлж, хэрэгжилтийг сар бүр дүгнэнэ.

4.1.10.БРӨС-г хөтлөх, боловсруулах, ашиглах сургалтыг жилд нэгээс доошгүй удаа зохион байгуулж, холбогдох сургалтын материалыг бэлтгэнэ.

4.1.11.Сургалт, ангилал, код хариуцсан нэгжтэй хамтран улсын бүртгэл, нийгмийн даатгал, татварын асуудал хариуцсан албан хаагч нарт сургалтыг хоёр жил тутам зохион байгуулна.

4.1.12.Аймаг, нийслэлийн ажлыг дүгнэх журмын дагуу өгөгдлийн сангийн чанарыг улирал бүр үнэлж, дүгнэнэ.

4.1.13.БРӨС-ийн чанарыг үнэлэх аргачлалын дагуу жил бүр үнэлж, үр дүнг Үндэсний статистикийн хорооны Даргын зөвлөлийн хуралд танилцуулна.

4.1.14.Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагчид БРӨС-д нэвтрэх эрх олгоно.

4.1.15.Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагчийн засвар, өөрчлөлтийн түүхэн тэмдэглэл хөтөлнө. Түүхэн тэмдэглэлд өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

4.1.16.ААНБ, ХХЭ нь өөрийн мэдээлэлтэй танилцаж, баталгаажуулах боломжийг бүрдүүлнэ.

ТАВ.АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ДҮҮРГИЙН ХАРИУЦАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

5.1.Аймаг, нийслэл, дүүргийн хариуцагч дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

5.1.1.БРӨС-ийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг цаг хугацаанд нь бодитой, шуурхай бүрдүүлнэ.

5.1.2.Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн байгууллагын Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн өгөгдлийн санд шинээр бүртгэгдсэн ААНБ, салбар нэгж, төлөөлөгчийн газрын мэдээллийг тухайн нэгж бүртгэгдсэнээс хойш 14 хоногт багтаан БР-1 мэдээний программд оруулна.

5.1.3.Бизнес регистр хариуцсан ажилтан нь үзүүлэлтийн утга дутуу, буруу нөхсөн, уялдаагүй өгөгдлийг салбарын статистикийн мэдээ хариуцсан ажилтантай хамтран тодруулж, засварлана.

5.1.4.Үндэсний хариуцагчаас хуваарилсан ААНБ, салбар нэгжийн жагсаалтын дагуу “дуудлагын төв”-өөр дамжуулан тодруулга хийж, тухай бүр БРӨС-д баяжилтыг тусгана.

5.1.5.Мэдээг зөвхөн улсын бүртгэл, татварын асуудал эрхэлсэн байгууллагын мэдээллээр бус заавал тухайн ААНБ-аас авна.

ЗУРГАА.БУСАД ХАРИУЦАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

6.1.Бусад хариуцагч дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.Салбарын жилийн эцсийн мэдээний түүврийн хүрээг БРӨС-ийн үндэсний хариуцагчтай хамтран бэлтгэнэ.

6.1.2.Салбарын сар, улирал, жилийн статистикийн мэдээний хамралтыг сайжруулахад БРӨС-г ашиглана.

ДОЛОО.МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН АШИГЛАЛТ

7.1.Үндэсний статистикийн хороо нь БРӨС-г зөвхөн статистикийн зорилгоор ашиглах эрхтэй. Үүнд:

7.1.1.Тооллого, судалгаа, мэдээ, статистик мэдээлэл боловсруулах;

7.1.2.Шинжилгээ судалгаа, өгөгдөл, мэдээллийн чанарыг үнэлэх зорилгоор дангаар нь болон бусад мэдээллийн сантай холбож ашиглах;

7.1.3.Түүвэр болон нэлэнхүй судалгааны хамралтын хүрээ үүсгэх.

7.2.Энэ журмын 7.1-д заасан зорилгоор мэдээллийн санг ашиглахад бизнесийн регистр хариуцсан хэлтсийн даргын зөвшөөрлийг олгож, бүртгэлийг хөтөлнө.

7.3.БРӨС-ийн өгөгдлийг энэхүү журмын 3.1-т зааснаас бусад этгээдэд нууцлалыг ханган газрын даргын зөвшөөрлийн дагуу ашиглуулна.

7.4.Хэрэв хуулиар өөрөөр заагаагүй бол БРӨС-ийг хэрэглэгчийн хүсэлтийн дагуу гэрээний үндсэн дээр нууцын баталгаа гаргуулан Үндэсний статистикийн хорооны даргын зөвшөөрлийн дагуу ашиглуулж болно.

НАЙМ.ӨГӨГДЛИЙН НУУЦЛАЛ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

8.1.БРӨС-ийн хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй байдлыг Үндэсний статистикийн хорооны мэдээллийн технологийн асуудал хариуцсан нэгж хариуцна.

8.2.Бизнес регистрийн хөдөлгөөнт, түүхэн, царцаасан, захиргааны өгөгдлийн санг цахим хэлбэрээр Үндэсний статистикийн хорооны сервер, Үндэсний дата төвд хадгалж, акт үйлдэж, баримтжуулна.

8.3.БРӨС-д нэвтрэх эрхийг тус сангийн үндсэн хариуцагч нэгжийн даргын зөвшөөрлөөр олгоно.

8.4.Энэ журмын 3 дугаар бүлэгт заасан хариуцагч нь системд нэвтрэх нэр, нууц үг, БРӨС-ийн мэдээллийг бусдад задруулахыг хориглоно.

ЕС.ХАРИУЦЛАГА

9.1.БРӨС-г хариуцсан ажилтан нь мэдээллийн нууцыг чандлан хадгалах ба хэрэв мэдээлэл задруулсан тохиолдолд Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.9.2.Энэ журмыг зөрчсөн Үндэсний статистикийн хороо, түүний орон нутгийн салбар нэгжийн ажилтан нь Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомж болон “Үндэсний статистикийн хорооны хөдөлмөрийн дотоод журам”-д заасны дагуу хариуцлага хүлээнэ.

БИЗНЕС РЕГИСТРИЙГ ШИНЭЧЛЭХ МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, ДАВТАМЖ

№	Эх үүсвэр	Үзүүлэлтүүд												
		Байгууллагын нэр (1)	Регистрийн дугаар (2)	Байгуулагдсан огноо (3)	Хаягийн мэдээлэл (4)	Үйл ажиллагааны чиглэл (5)	Цалин (6)	Орлого (7)	Ажиллагчдын тоо (8)	Үйл ажиллагаа эрхлэлтийн байдал (9)	Хөрөнгө (10)	Тайлан баланс өрсөн эсэх (11)	Бүртгэлийн бусад үзүүлэлт (12)	
		тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	Мэдээллийн засварлах хугацаа									тухай бүр
		жил бүрийн 7-р сарын 20-ны дотор												
Албан ёсны статистикийн мэдээлэл														
1	Үндэсний статистикийн хороо			2-р эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	
Захираганы мэдээллийн эх үүсвэр														
2	Татварын ерөнхий газар		2-р эх үүсвэр				Үндсэн эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр			Үндсэн эх үүсвэр		
3	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	Үндсэн эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр		Үндсэн эх үүсвэр						Үндсэн эх үүсвэр	
4	Гааль, татвар, санхүүгийн мэдээллийн технологийн төв	2-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр		3-р эх үүсвэр		3-р эх үүсвэр							
5	Төрийн албаны зөвлөл	3-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр	3-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр	4-р эх үүсвэр					
6	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар												2-р эх үүсвэр	
7	Сангийн яам									4-р эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр	2-р эх үүсвэр		
8	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар						Үндсэн эх үүсвэр	Үндсэн эх үүсвэр						
9	Улсын дээд шүүх											2-р эх үүсвэр		

№	Эх үүсвэр	Үзүүлэлтүүд											
		Байгууллагын нэр (1)	Регистрийн дугаар (2)	Байгуулагдсан огноо (3)	Хаягийн мэдээлэл (4)	Үйл ажиллагааны чиглэл (5)	Цалин (6)	Орлого (7)	Ажиллагчдын тоо (8)	Үйл ажиллагаа эрхлэлтийн байдал (9)	Хөрөнгө (10)	Тайлан баланс өгсөн эсэх (11)	Бүртгэлийн бусад үзүүлэлт (12)
		Мэдээллийн засварлах хугацаа											
тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	жил бүрийн 7-р сарын 20-ны дотор									тухай бүр	
			тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр	тухай бүр		
10	Захиргааны бусад эх үүсвэр												4-р эх үүсвэр
Засвар, өөрчлөлтийг хариуцах түвшин		УБЕГ, ГТСТМТ, ТАЗ	УБЕГ, ГТСТМТ, ТАЗ	УБЕГ, ТАЗ	УБЕГ, УСХ, СГ, СХ, ГТСТМТ, ТАЗ	УБЕГ, УСХ, СГ, СХ, ГТСТМТ, ТАЗ	ТЕГ, НДЕГ, УСХ, ТАЗ	ТЕГ, УСХ	ТЕГ, НДЕГ, УСХ, СГ, СХ, ТАЗ	ТЕГ, УСХ, УСХ, СГ, СХ	СЯ, УСХ	СЯ, ТЕГ, НДЕГ, УСХ	УСХ, СГ, СХ, Бусад

---000---